

Ceremonia z oficjalną prezentacją tablicy upamiętniającej cmentarz żydowski w Dzierżoniowie

20-02-2024

Fot: UM Dzierżoniów

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Narodowy Instytut Dziedzictwa oraz Muzeum Miejskie Dzierżoniowa były organizatorami ceremonii uroczystej prezentacji oznakowania cmentarza żydowskiego w Dzierżoniowie.

Z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN oraz Narodowy Instytut Dziedzictwa wraz z lokalnymi partnerami organizują trzecią edycję uroczystych prezentacji oznakowań cmentarzy żydowskich. Nowe oznakowania są prezentowane w siedmiu województwach: małopolskim, śląskim, kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, dolnośląskim, lubuskim.

Tegoroczne uroczystości 2024 roku rozpoczęła prezentacja tablicy na terenie cmentarza żydowskiego w Dzierżoniowie w województwie dolnośląskim.

Dla społeczności żydowskiej cmentarze mają ogromne znaczenie. Nekropolia żydowska stanowiła kamień węgielny każdej gminy. Uzyskanie zgód na urządzenie cmentarza było definitywnym ugruntowaniem jej istnienia. To akt o większej sile niż przywilej osiedleńczy czy nawet budowa synagogi – podkreśla Zygmunt Stępiński, dyrektor Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Nowe oznakowanie cmentarza żydowskiego w Dzierżoniowie łączy tradycję z nowoczesną formą upamiętnienia. Tablica informacyjna w swoim kształcie nawiązuje do macewy (tradycyjnej formy nagrobka żydowskiego). A zamieszczony na niej znak QR pozwala na odkrycie jej dawnej historii. Kod odsyła odwiedzających na stronę portalu zabytek.pl, gdzie znajduje się szersza charakterystyka nekropolii w Dzierżoniowie.

Ceremonia nie była jedynym elementem upamiętnienia. Wydarzeniu towarzyszą warsztaty dla dzieci i młodzieży – działania edukacyjne dla szkół przygotowane i prowadzone przez edukatorów Muzeum POLIN.

Po 1945 r. Dzierżonów był jednym z głównych skupisk ludności żydowskiej na Dolnym Śląsku. Mieściła się tu pierwsza siedziba Wojewódzkiego Komitetu Żydowskiego koordynująca działania na rzecz Żydów dla całego województwa dolnośląskiego. Intensywnie rozwijało się życie kulturalne, społeczne, polityczne i gospodarcze.

Ale początki cmentarza żydowskiego w Dzierżoniowie sięgają roku 1817. Obecnie nekropolia składa się z dwóch części – przedwojennej niemieckiej i powojennej polskiej. A cmentarz nadal pełni funkcje grzebalne dla żydowskich mieszkańców miasta i okolic.

W tradycji żydowskiej istnieje nakaz zaznaczania miejsc pochówku. łączy się to zarówno z uczczeniem pamięci zmarłego, jak też z koniecznością zaznaczania miejsca kontaktu z umarłym. Pierwszymi formami nagrobków były przydrożne kurhany, na które każdy przechodzący miał obowiązek dołożyć kolejny kamień. Z tego wywodzi się obyczaj układania na grobach małych kamyczków. Gest ten wyraża pamięć o zmarłych. Wspólne dla tradycji żydowskiej i nieżydowskiej jest zapalanie świecy.

Prezentacja tablicy oraz program edukacyjny realizowane są w ramach projektu „Żydowskie Dziedzictwo Kulturowe” (Komponent IV: „Sąsiedzi: przedmioty, ludzie, opowieści”, Priorytet 2: „Program opisu i oznakowania wybranych cmentarzy żydowskich”), finansowego z grantu udzielonego Muzeum POLIN przez Islandię,

Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszu EOG oraz przez budżet krajowy. Celem projektu jest ochrona i popularyzacja dziedzictwa polskich Żydów poprzez programy edukacyjne i kulturalne.

Do 2024 roku – przez cały okres realizacji grantu ŻDK – nowe oznakowania cmentarzy żydowskich pojawią się w każdym z 16 województw. Ceremonie upamiętnienia każdorazowo uzupełnia program edukacyjny skierowany do dzieci i młodzieży.

Inicjatorem programu jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Upamiętnienie cmentarzy odbywa się w ramach programu „Oznakowanie cmentarzy żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej” realizowanego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

[Więcej informacji o cmentarzu żydowskim w Dzierżoniowie](#)